

Predstavitev

*Informacijska podpora raziskovanju
in klinični praksi v zdravstveni negi*

Doktorska disertacija

Ema Dornik

Mentorica: *prof. dr. Maja Žumer*

Somentor: *prof. dr. Janez Stare*

Potek predstavitve

- Uvod, problem
- Namen in cilji
- Raziskovalne hipoteze
- Metode
- Rezultati
- Idejna zasnova
- Zaključek

Uvod, problem

- ↕ Znanstvena podlaga določene dejavnosti je osnova za njeno zanesljivost, učinkovitost in ugled v družbi.
- ↕ Raziskovalno delo je tesno povezano z možnostjo izobraževanja.
- ↕ Pravo raziskovalno delo lahko začne razvijati, ko je (številčno) dovolj medicinskih sester, ki si pridobijo ustrezno izobrazbo in za to potrebno znanje (Grbec, 1990; 1996).

Uvod, problem - nadalj.

- ↕ Na znanstvenih dokazih temelječe delovanje v znanstvenih disciplinah je izziv in nuja za razvoj ZRD tudi v ZN.
- ↕ Raziskovanje je izjemnega pomena za uresničevanje ciljev in za razvoj ZN kot znanstvene discipline.
- ↕ Za učinkovito ZN je potrebno razvijati raziskovanje in uporabljati nove tehnologije ter se na osnovi razvoja profesije vedno bolj približevati potrebam pacientov.
- ↕ Pomembno je s kakšnim nivojem znanja vstopajo medicinske sestre v klinično okolje (Skela Savič, 2009).

Namen in cilji

- Preučiti informacijske potrebe in znanstveno raziskovalno delovanje m. s. / bab. v slov. prostoru.
- Povod - iskanje odgovorov na raziskovalna vprašanja:
  - Ali m. s. / bab. spremljajo strokovne novosti v ZBN?
  - Ali je raziskovanje zanje pomembno?
  - Ali se v klinični praksi ZBN sploh raziskuje?
  - Ali so m. s. / bab. (osebno) vključene v raziskovalno delo?
  - Ali se dodatno izobražujejo oz. nadaljujejo s študijem?
  - Ali uporabljajo knjižnico in njene storitve?
  - Ali / in kako uporabljajo IKT?

Namen in cilji – nadalj.

- Kako pogosto in kje iščejo odgovore na strokovna vprašanja, vezana tudi na klinično prakso?
- Ali poznajo / uporabljajo informacijske vire in bibliogr. baze podatkov?
- Ali berejo članke, tudi Obzornik Zdrav Neg, tiskano in / ali e-verzijo?
- Ali so že objavljale?
- Ali obstajajo pomembne razlike med m. s. / bab. z različnimi stopnjami izobrazbe, tudi tistimi, ki imajo doktoratom znanosti?
- Iskanje odgovorov zahteva večstranski in multidisciplinarni pristop → **4. sklopi raziskave.**

Raziskovalne hipoteze

Medicinske sestre / babice:

1. so motivirane za raziskovalno delo;
2. z univ. izobrazbo (ali več) se statistično pomembno razlikujejo v motivaciji za raziskovanje od dipl. m. s. / bab.;
3. poznajo in uporabljajo informacijske vire, npr: CINAHL, PubMed, COBIB.SI, e-časopise, iskalnike za pomoč pri iskanju literature;
4. menijo, da so informacijsko pismene in imajo možnost uporabe informacijskih virov ter imajo ustrezna znanja;
5. z doktoratom so bolj naklonjene raziskovanju, objavljajo, uporabljajo informacijske vire, berejo strokovno-znanstveno literaturo in uporabljajo celotna besedila Obzor Zdrav Neg in se statistično pomembno razlikujejo od m. s. / bab., ki doktorata nimajo.

Metode

1. sklop - anketni vprašalnik

500 naključno izbranih, diploma ali več, vpisanih v *Register izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege* (z dne 1. 1. 2010, ZZ), pisno vabilo, zagotovljena anonimnost, obdobje: 16. 6. – 14. 12. 2010

Populacija = 4.187 m. s. / bab.

Vzorec = 497 oz. 11,8 % populacije

Odzivnost = 158 oz. 31,8 %

Metode

2. sklop - spletna metrika

- Analiza spletnega vedenja uporabnikov in uporabe Obzor Zdrav Neg.
- Spletne statistike - spletno orodje Google Analytics.
- 3-letna obdobja (2009–2012).

Metode

3. sklop – izposoja Obzor Zdrav Neg v knjižnicah

Podatke o izposoji (2004–2010) zbrali iz lokalnih baz podatkov sistema COBISS.SI (VSZLJ, VSZMB, VSZNJ, CMK, UKM).

Podatki so pridobljeni iz razreda Izposoje za segment COBISS2 ali COBISS3, na osnovi inventarne številke, ki identificira gradivo za izposajo in je vpisana v podatkih o stanju zaloge.

Metode

4. sklop – Bibliometrična analiza in intervju MS z dr.

- MS z dr. (1998–2009).
- Izpis 10-letne osebne bibliografije za bibliom. analizo 14 m. s. & dr. Vir: COBIB.SI; objavljena dela, ki dokazujejo znanstveno delovanje (z oznako Z1, Z2 po ARRS).
- Podatki o povezanosti WoS in Scopus.
- Standardizirani (pisni) intervju s pomočjo e-pošte, anonimnost zagotovljena, kvalitativna raziskava.

Populacija (biliometrična analiza) = 14 (2013 = 21+1)

Odzivnost (intervju) = 7

Rezultati

1. sklop - anketni vprašalnik

- Odzivnost: $n = 158$ oz. 31,8 %, 147 ♀ (93,6 %)
- Starost: $\bar{x} = 38$ let (min. = 24, max. = 49, $s = 9,146$)
- Statistične regije: Osrednjeslovenska, Podravska
- Izobrazbena struktura:
  - višjo strokovno izobrazbo ($n = 60$),
  - visoko strokovno izobrazbo ($n = 145$),
  - univerzitetno izobrazbo ($n = 17$),
  - podiplomsko izobrazbo ($n = 3$).

Rezultati

1. sklop – anketni vprašalnik, nadalj.

Statistično pomembne razlike med dvema kategorijama izobrazbe:

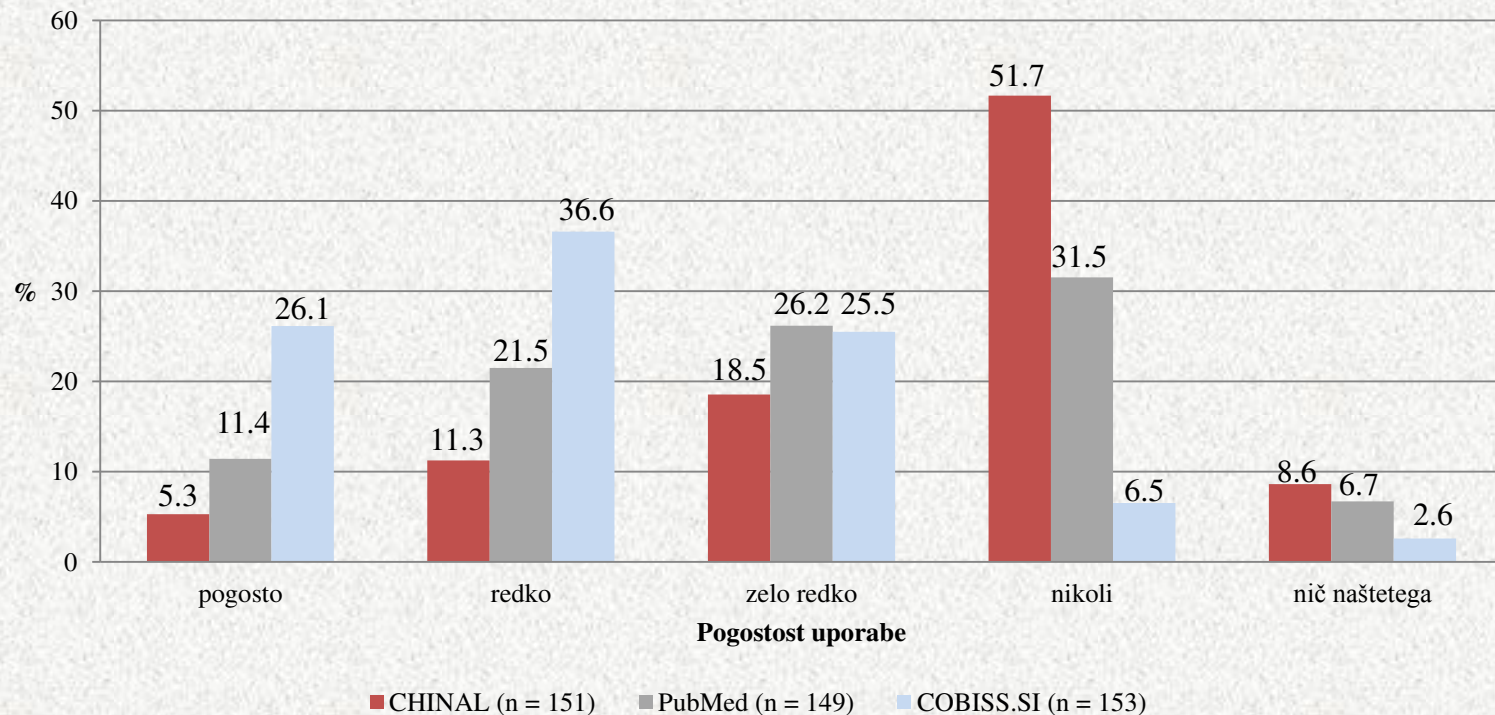
- spremljanje novosti v ZBN ($p < 0,001$);
- ocena pomembnosti raziskovanja v ZBN nasploh ($p < 0,001$);
- osebna vključenost v raziskovanje v ZBN ($p = 0,044$);
- branje strok. / znanst. člankov ($p = 0,008$).

Ni statistično značilnih razlik med strinjanjem s trditvami o raziskovanju in dvema kategorijama izobrazbe.

Rezultati

1. sklop – poznavanje in uporaba inform. virov

Uporaba CINAHL, PubMed in COBIB.SI

Rezultati

2. sklop – spletna metrika

- Programsko orodje Google Analytics
- 3-letna obdobja: 16. 1. 2009 – 15. 1. 2010,
16. 1. 2010 – 15. 1. 2011,
16. 1. 2011 – 16. 1. 2012.
- Najpogostejše: *Obzornik zdravstvene nege, obzornik, obzornik zn.*

Obdobje	Št. obiskovalcev	SVN %	LJ %	MB %
1	12.072	98,17	41,7	13,9
2	12.805	97,44	48,1	15,4
3	14.153	97,36	47,7	16,0

Rezultati

3. sklop - izposoja po knjiž.

Največ izposoj Obzor Zdrav Neg:

VSZLJ (3.765),

VSZMB (3.147),

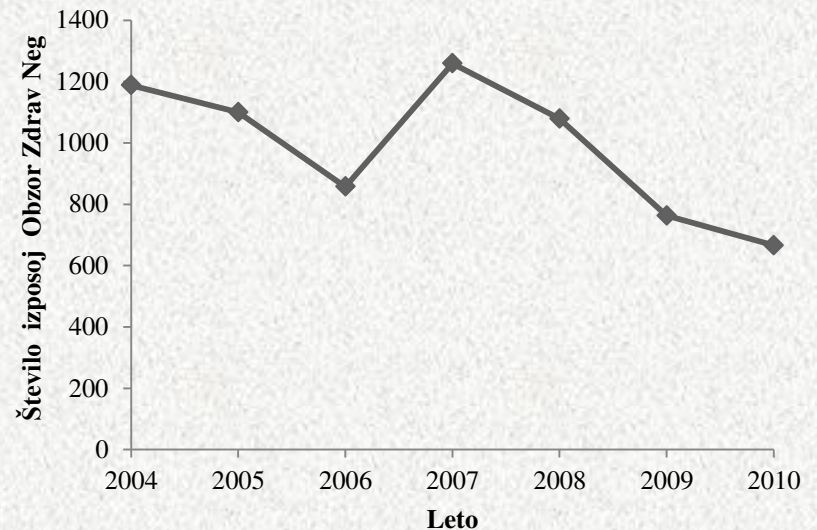
VSZNJ (331),

UKM (217),

CMK (133),

→ VSZLJ, VSZMB = 91%.

VSZLJ in VSZMB skupaj

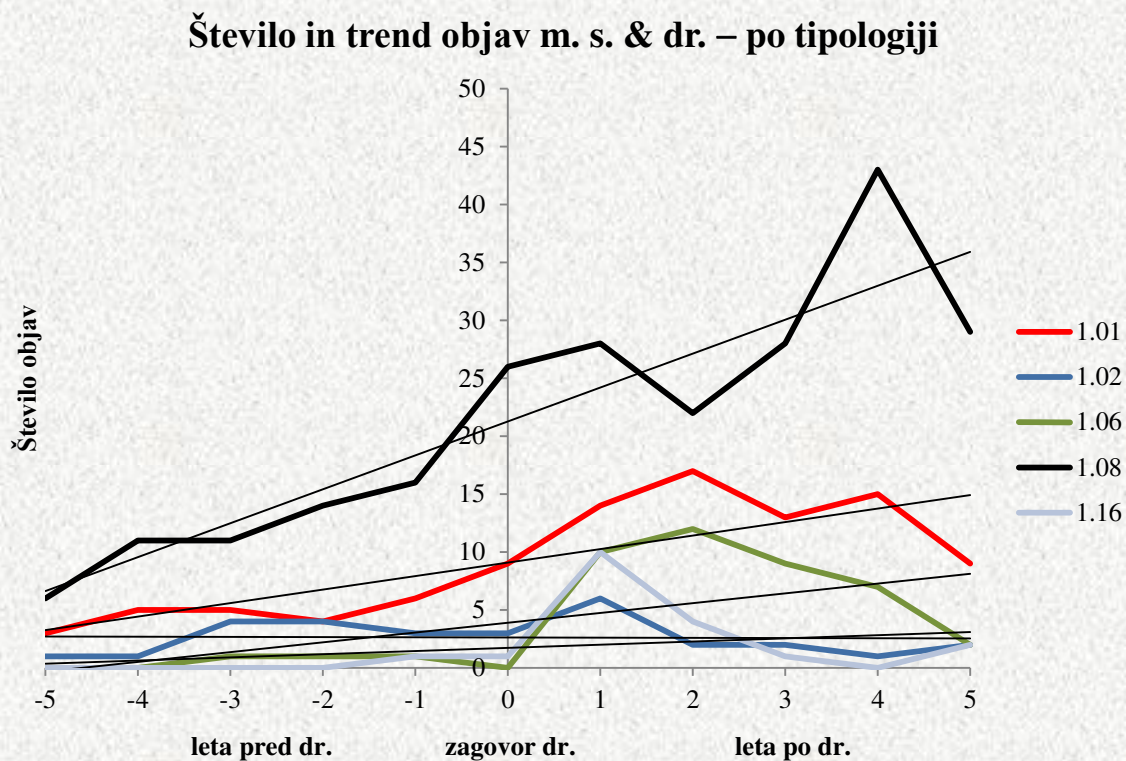
Rezultati

3. sklop – izposoja Obzor Zdrav Neg po knjižnicah

- Število izposojenih izvodov med VSZLJ in VSZMB se je razlikovalo ($p < 0,001$). Primerjava števila izposojenih izvodov med knjižnicama za vsako leto posebej je **pokazala pomembno večji delež izposoj v VSZLJ v letu 2004** (VSZLJ 62,3 % vs. VSZMB 37,7 %; $p < 0,001$), **v letu 2006** (56,7 % vs. 43,3 %; $p < 0,001$) **ter v letu 2010** (60,4 % vs. 39,6 %; $p < 0,001$).
- Trend upadanja izposoje ni monoton (2007!).
- **Ugotovili smo linearni trend upadanja izposoje za VSZLJ, kar za VSZMB nismo mogli potrditi.**

Rezultati

4. sklop – bibliom. analiza

Rezultati

4. sklop – povezave z WoS in Scopus

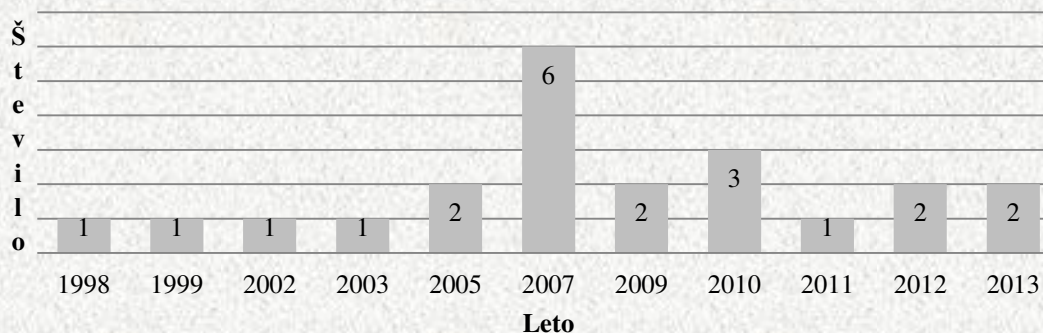
Zaporedna št.	POVEZAVE WoS / Scopus	CITATI WoS / Scopus	ČISTI CITATI WoS / Scopus
1	1 / 2	0 / 0	0 / 0
2	2 / 1	0 / 0	0 / 0
3	12 / 8	14 / 23	8 / 16
4	3 / 3	4 / 3	2 / 2
5	3 / 11	0 / 4	0 / 1
6	3 / 3	4 / 20	4 / 20
7	8 / 4	2 / 2	0 / 0
8	2 / 3	2 / 0	2 / 0
9	3 / 4	21 / 33	19 / 29
10	6 / 13	2 / 18	1 / 13
11	0 / 0	0 / 0	0 / 0
12	0 / 1	0 / 0	0 / 0
13	8 / 5	9 / 7	9 / 7
14	2 / 2	9 / 8	9 / 8

Rezultati

4. sklop - intervju

- Odzivnost: $n = 7$ oz. 50 %, ♀
- Starost: $\bar{x} = 47,86$ let (min. 36, maks. 56, $s = 6,723$)
- Do/vključno 2013 = 22 m. s. & dr. (21 ♀, 1 ♂)

Število MS z doktoratom skozi leta

Rezultati

4. sklop – intervju, nadalj.

- 5 – *zelo pomembno* spremljanje strokovnih novosti, raziskovanje (nasploh) ter osebna vključenost v raziskovanje v ZN, berejo strok.- znanstv. literaturo;
- naklonjene raziskovanju in objavljanju.
- Motiv: napredek stroke in aplikativna vrednost raziskovanja ter znanstveno vrednotenje ZN kot profesionalnega področja.
- Samoocena: $\bar{x} = 3,71$ delo z računal. (1. sklop -> $\bar{x} = 4,1$)

Rezultati

4. sklop – intervju, nadalj. → Razvoj ZBN, ovire

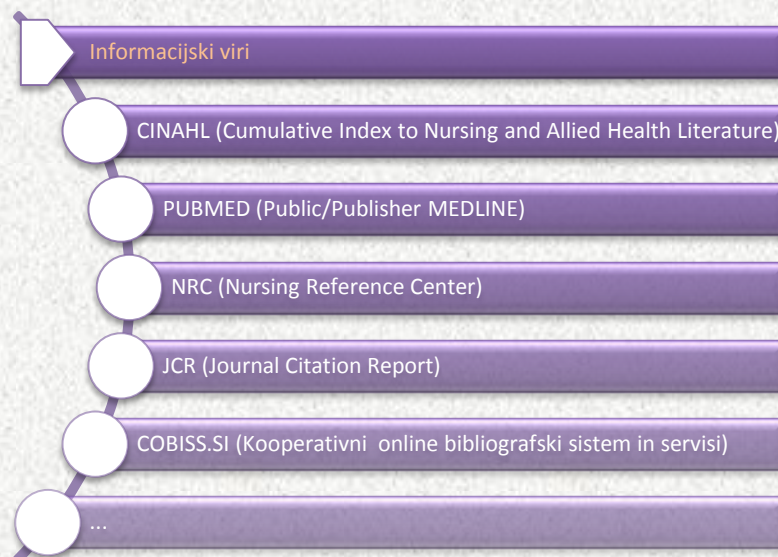
- ✓ » *Strategija razvoja zdravstvene nege in oskrbe v sistemu zdravstvenega varstva v Republiki Sloveniji za obdobje od 2011 do 2020. «*
- ✓ » *Slov. m. s. čaka težka pot – finančna, intelektualna kriza ...«*
- ✓ » *Razumevanje vloge in poslanstva ter poznavanje znanstvenih osnov in uporaba na znanju in raziskovanju temelječe varne ZN v praksi je nekje daleč, daleč! «*
- ✓ » *Za razvoj ZN je potrebno: ustanovitev nacionalnega raziskovalnega inštituta, medinstitucionalno povezovanje raziskovalcev v ZN in širše, omogočiti vertikalno v izobraževanju medicinskih sester s strani managementa ...«*
- ✓ **Vse so enotnega mnenja, da igra izobraževanje izredno pomembno vlogo pri razvoju ZN**, ter da je: »*Potreben je konsenz med medicinskimi sestrami (diplomiranimi, torej nosilke zdravstvene nege), podpora Ministrstva za zdravje in zagotovljena finančna sredstva.«*

Idejna zasnova spletnega portala

pr. vstopna stran

pr. informacijski viri

Zaključek

- Z raziskavo odgovorili/potrdili raziskovalne hipoteze.
- Pomembno povezovanje izobraževanja, raziskovanja in klinične prakse ZN / ZBN.
- V slov. ZBN je potrebno storiti več, da bodo m. s. / bab. dojemale raziskovanje kot neločljiv, vsakdanji element dela v klinični praksi.
- Izobraževanje za boljšo informacijsko pismenost, spodbujati: k rabi inf. virov, spremljanju / branju strokovnih novosti, izboljšati znanje jezikov → „net generacija m. s.“.
- Vertikalno izobraževanje m. s. v lastni stroki do doktorskega naziva in akademizacija poklica, a potreben je strateški pristop.
- Obzor Zdrav Neg: 2013 – embargo le na izhajajoč letn., 2014 – prosto dostopna [revija](#) → večjo prepoznavnost, dostopnost, branost, citiranost, vključevanje v mednarodne baze ...

Čez nekaj let ...

Medicinke sestre raziskovalke ...
povezano / skupno delujejo za isti cilj ...

zdravstvena nega ...
znanstveno utemeljena,
pravno urejena - klinična praksa;
samostojna / enakovredna znanstvena disciplina!